

פסק-דין של בית-דין הקונגרס של ההסתדרות הציונית

=====

בישיבה ביום 11 באוגוסט 1955, כ"ג באב תשט"ו, הוציא בית-דין הקונגרס

בהרכב

ד"ר א.ברט – יושב-ראש
ד"ר דוד מרץ
עו"ד חיים קרונגולד
ד"ר שמואל זינגר
ד"ר חנן רובין

בנוכחותו של

עו"ד הקונגרס השר פנחס רוזן

ובנוכחותם של

נציגי ההנהלה של ההסתדרות הציונית

{ ד"ר לאוטרבך
וד"ר פרוידנהיים

את פסק-הדין דלהלן.

פסק-הדין ניתן על ידי כל השופטים פה אחד, מלבד להסתייגות של ד"ר רובין
אשר תצויין בתוך פסק- הדין.

ה ע ו ב ד ו ת

בקונגרס הכ"ג נתקבלה ההחלטה הבאה (החלטה מס' 142):

"הקונגרס מוסר לועד הפועל לדיון ולהחלטה את כל ההצעות הנוגעות....

(ב) לכל העניינים הקשורים בבחירות לקונגרס.

ג) לזכות המיוחדת של שוקלי ישראל, לפי סעיף 25 פסקא 4 של התקנון, ומיפה
את כוחו לקבל במקום הקונגרס החלטות מחייבות. החלטות אלו יש לקבל בשתי
קריאות."

על יסוד החלטה זו קבל הועד הפועל הציוני במושב מתמוז תשי"ד את ההחלטה
הבאה (החלטה מס' 76):

א) כל אזורי הבחירות בגולה בהם תתקיימנה בחירות בהצבעה בהשתתפות של
25% לפחות בעלי זכות בחירה ייהנו מהזכות הניתנת לשוקלי ישראל בהתאם
לסעיף 25 פסקא 4 של תקנון ההסתדרות הציונית.

ב) לפי הצעת ההנהלה ובהסכמת עו"ד הקונגרס יכולה נשיאות הועד הפועל
הציוני לקבוע כי מן הזכות הנ"ל ייהנו גם אזורי בחירות שבהם מטעמים
חיצוניים הכרחיים בלתי תלויים בתנועה הציונית אי אפשר לערוך בחירות
בהצבעה."

הנהלת ההסתדרות הציונית הרגישה כי התעוררו ספיקות אם הפרוצדורה הנ"ל
היתה נכונה. סעיף 81 פסקא 1 של תקנון ההסתדרות הציונית קובע: "הקונגרס לבדו יכול
להחליט על שנוי תקנון זה". היו אשר עוררו את השאלה אם ההחלטה שנתקבלה על-ידי

הועד הפועל הציוני לא היתה צריכה להיות החלטת הקונגרס עצמו פני שהיא מהווה שנוי התקנון.

ההנהלה של ההסתדרות הציונית מצאה, איפוא, לנחוץ להביא לפני בית-דין הקונגרס את השאלה אם ההחלטה של הועד הפועל שרירה וקיימת או אם צריך להביט עליה כעל החלטה העוברת את הסמכויות של הועד הפועל ולפיכך לא צריך להתחשב בה.

עו"ד הקונגרס וההנהלה של ההסתדרות הציונית שניהם הביעו בכתב התביעה ובעל-פה בזמן ישיבת בית הדין את הדעה כי ההחלטה היא חוקית וקיימת. ד"ר פרוידנהיים קבל על עצמו לטעון את הטענות הנגדיות והוא הדגיש שהוא אינו עושה את זאת רק כדי לצאת ידי חובתו כי אם מפני שדעתו היא כי ההחלטה אינה יכולה להחשב כחוקית.

ה פ ר ו צ ד ו ר ה

אב בית-הדין בקש שכל חברי בית-הדין יביעו קודם כל את הדעה אם מותר לבית-הדין להחליט על סמך בקשה תיאורטית או אם בית-הדין צריך לחכות עד שתחינה הבחירות וצד זה או אחר בבחירות ועורר את הבעיה כבעיה מעשית.

כל השופטים שהיו בארץ-מר ניר היה בזמן הדיונים בחו"ל – הביעו את דעתם כי הפרוצדורה היא נכונה. אמנם לא הוזכר תקדים. עד כמה שידוע דן בית-דין הקונגרס עד כה תמיד בזמן שנתעוררו בעיות מעשיות. אולם כותב פסק-דין זה כתב בספרו "דורנו מול שאלות הנצח": "הפרוצדורה צריכה לשרת את המשפט ולא להשתלט בו. בכל ספק פרוצדורלי צריך לפסוק לקולא ולא לחומרא" (דף 182). ואם תפקיד הפרוצדורה הוא לשרת את המשפט, אזי בלי שום ספק יקבל המשפט שרות יותר טוב ויותר יעיל אם בית-הדין יחליט על שאלה מן המין הזה בזמן בעוד אפשר יהיה לתקן את המעוות במקרה שההחלטה של הועד הפועל תמצא כפסולה. שרות רע היה מקבל המשפט אילו בית-הדין היה דוחה את ההחלטה עד אחרי הבחירות, כי אז במקרה שהחלטת הועד הפועל תפסל כבר כמעט בלתי אפשרי יהיה להביא לידי כך שבחירות נכונות ומתאימות תסודרנה מחדש.

בית הדין גם לא מצא שום סעיף אשר היה אומר כי צריך להשתמש בפרוצדורה אחרת.

ההחלטה העניינית

בית-הדין פה אחד פסל את החלטת הועד הפועל בסעיף ב'. בית הדין, בהסתייגותו של עו"ד רובין, החליט כי החלטת הועד הפועל בסעיף א' שרירה וקיימת.

ד"ר פרוידנהיים בטענותיו ועו"ד רובין בהחלטתו סומכים על סעיף 81 של תקנון ההסתדרות הציונית. הם נוקטים בעמדה כי המלה "לבדו" הכתובה אחרי המלה הקונגרס באה להדגיש כי שום מוסד אחר מחוץ לקונגרס אינו יכול לשנות את התקנון לא לפי יזמתו הוא ולא על סמך כוח והרשאה של הקונגרס.

בית-הדין לא מצא לנכון להצטרף לדעה זו. סעיף 81 בלי שום ספק בא להכביד על כל אפשרות של שנויים בתקנון. הוא נותן למוסד העליון של התנועה, וזהו הקונגרס הציוני, את הסמכות הבלעדית לשנות את התקנון. אולם אם מוסד ידוע מקבל סמכות כזאת לא צריך לפרש את זה כאילו הוא בעצמו לא יכול לעשות את השנוי על ידי העברת סמכותו למוסד הממלא את מקומו בזמן העדרו. כידוע מתפקידו של הועד הפועל להיות במקום הקונגרס בזמן שהקונגרס אינו בנמצא. אילו הקונגרס היה פרלמנט של מדינה רגילה הוא היה בודאי מאד מהסס להעביר את סמכויותיו. אולם הקונגרס הציוני מתאסף לפי הכלל רק כל שנתיים ולמעשה לעתי הרבה יותר רחוקות. אם הקונגרס מוצא לפניו בעיה חשובה ומסובכת הוא יכול להיות בדעה כי את הבעיה הזאת הוא לא יספיק לפתור, והוא יכול להטיל על הועד הפועל לבדוק בדיקה יותר עמוקה ויותר יסודית ולהגיע אחר-כך לידי החלטה. כשהקונגרס מאפשר בדרך זו שיקול יותר רציני, הוא רק משרת את התנועה אם הוא יעביר את סמכותו לועד הפועל. כרגע שהוא החליט על העברה זו הוא למעשה החליט החלטה עקרונית חשובה, היינו כי בנקודה המסויימת הזאת התקנון יכול

להשתנות. אם להשתמש בזכות זו או לאו ובאיזו צורה להשתמש בזכות זו- זה הוא משאיר לועד הפועל. ואז פועל הועד הפועל לפי כוח והרשאה של הקונגרס.

בית-הדין לא מצא פגם בפרוצדורה הזאת ואינו רואה בזה סתירה לגבי סעיף 81 של התקנון. כאמור הסתייג ד"ר רובין מחלק זה של ההחלטה.

בית-הדין לא מצא אפשרות להכריז על סעיף ב' של ההחלטה מס' 76 על החלטה חוקית. הועד הפועל בעצמו ממלא לפי התקנון את מקום הקונגרס בזמן העדרו של הקונגרס בכל השאלות שלא הוצאו באופן מיוחד מסמכותו. לפיכך מצא בית-הדין את הפרוצדורה הנ"ל כמוצדקת. לעומת זה לא קיימת זכות כזאת לטובת הנשיאות של הועד הפועל הציוני ביחסו למליאת הועד הפועל. לפיכך לא היתה זכות לועד הפועל להעביר את ההחלטה החשובה לנשיאות כפי שהוא רצה לעשות את זה בסעיף ב'. הפגם הזה גם לא נתרפא על-ידי זה שההחלטה דורשת את הסכמת עורך-דין הקונגרס.

מטעמים אלה בא בית-הדין לאותה ההחלטה הנזכרת בהתחלת הסעיף הזה.

ולראיה באנו על החתום

(-)

ד"ר א. ברט

אב בית-דין

אנו מסכימים לפסק-הדין הנ"ל

ד"ר מרץ _____ (-) _____

חיים קרונגולד עו"ד _____ (-) _____

ד"ר חנן רובין

(בהסתייגות הנזכרת בתוך ספק-הדין) _____ (-) _____

ד"ר שמואל זינגר _____ (-) _____